

עין משפט
נר מצוה

קנו א מיי פיה מהל' סנהדרין הלכה ב: קנו ב מיי פיה מהל' עין הלכה יא סנה לאוין לה:

קנח ג מיי פיה מהל' שותפין הלכה י סנה עשן עב טוע"ע י"ד כי קמו ספיג ג וטוע"ע א"ח כי קט ספיג א ועיין בב"מ:

קנפ ד ה מיי פיה מהל' עין ה' יא סנה לאוין לה טוע"ע י"ד כי קמו ספיג ד: קם ו מיי פ"ב מהל' מחוסרי כפרה הלכה י:

קסא ז טוע"ע י"ד כי קמו ספיג ה:

תורה אור **השלם**

- ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֻזְרִים לֹא תִזְכְּרוּ לֹא יִשְׁמַע עַל פִּי: שמות כג יג
- וְכָל יִשְׂרָאֵל יִשְׁמְעוּ וְיָדָאן וְלֹא יוֹסִפוּ לַעֲשׂוֹת כִּדְבַר הָרֶעַ הַזֶּה דְּבָרִים יב
- כָּרַע בַּל קָרַם נְבוּ הָיוּ עֲצִיבָהֶם לַחֲזֶק הַלְּבָבָהּ וְשִׁאֲחֵיהֶם עֲמֻסּוֹת מִשָּׂא לַעֲיָף: ישיעיהו יז
- וְאָתָם עֲנִי יְיָ הַשְׁכִּיחִים אֶת הַר קָדְשִׁי הַעֲרִיכִים לְגַד שִׁלְחָן וְהַמְמַלָּאִים לְמַנִּי מִמֶּנּוּ: ישיעיהו סה יא
- קָרְסוּ כָרְעוּ וַיָּחֲדוּ לֹא יָכִלוּ מִלֵּט מִשָּׂא וּנְפֻשָׁם בְּשִׁבְי הַקְּלָה: ישיעיהו מו י
- דְּבָרוּ דְּקָרִים אֱלוֹת שׁוֹא בְרַת בְּרִית וְקִרְחָ בְּרֹאשׁ מִשְׁפָּט עַל תַּלְמִי שְׂדֵי: לַעֲגֻלוֹת בֵּית אֱוָן יְגוּרוֹ שֶׁכֵּן שׁוֹמְרוֹן בִּי אֲבָל עָלְיוֹ עֲמוֹ וּבִמְרִיז עָלָיו יִגְלוֹ עַל כְּבוֹדוֹ בִּי גָלָה מִנֶּנּוּ: ישיעיהו י ד-ה
- וְנִתְּחָ וְיִסְכֹּף לְחֻטָּא וְיַעֲשֶׂה לָהֶם מִסְכָּה מִסְכָּפָם כְּתוּבָם עֲצִבִים מַעֲשֵׂה הָרָשִׁים כְּלָה לָהֶם הֵם אֲמִירִים וְבָחִי אֲדָם גְּלָגִים יִשְׁקֹן: יחזקאל יב

- ישיעיהו מו יב
- וְאֲנֹשִׁי בָבֶל עָשׂוּ אֶת סִכּוֹת בְּנוֹת וְאֲנֹשִׁי כוֹת עָשׂוּ אֶת נִרְגַל וְאֲנֹשִׁי חֲמַת עָשׂוּ אֶת אֲשִׁימָא: מלכים ב יז ל
- וְהָעָרִים עָשׂוּ נִבְחֻז וְאֵת תַּרְתָּן וְהַסְפָּרִים שׁוֹרְפִים אֶת בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ לֹאֲדַרְמֶלֶךְ וְעִנְמֶלֶךְ אֱלֹהֵי סַפְרָיוֹם: מלכים ב יז לא
- כִּזְבֵּר בְּנֵיהֶם מִזְבֻּחוֹתָם וְאֲשִׁרְיָהֶם עַל עֵץ רָעָן עַל גְּבֻעוֹת הַגְּבֻחוֹת: ירמיהו יז ב
- וְהַשְׁמֵדִיתִי אֶת בְּמַתִּיכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת חֲמוֹנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת פְּגָרֵיכֶם עַל גִּלְדֵיכֶם וְגָעְלָה נִפְשִׁי אֶתְכֶם: יקרא כו ל
- שָׁמַע יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֱחָד: דברים ו ד

סג:

שְׁלָא ידור בשמו וְלֹא יִקְיִים בשמו. אע"ג דהני ב' מלא ישמע נפקי ובסמוך נמי אמרינן דלא ישמע אזהרה למדיח אין זה לאו שבכללות דחדא מילתא היא שמשמיע שם עבדות כוכבים והא דלא נפקי כולהו מלא תזכירו משום דאי לא כתיב אלף חד קרא הוה מוקמינן ליה לנודר ומקיים א"נ משום עבדות כוכבים הכתובה במורה דמותר להזכיר שמה אינטרין ואפ"ה לנודר ולקיים אסור מיהו קשה דלא ישמע הוי לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד וי"ל דמשום הכי קאמר ד"א לאוקמי לא ישמע אזהרה למדיח ומעיקרא לא פלגיניהו בנ' קראי אלף לאסמוכיניהו בעלמא דעיקר מילתא דכולהו מלא תזכירו נפקא:

אסור דאדם שיעשה שותפות.

אמר ר' שמואל כ"ש

שזועה ענמה דאין לקבל הימנו ור"ת אומר מותר לקבל הימנו השזועה קודם שיפסיד כדאמר בפ"ק דמס' ע"ג (דף ו:): דמלוה ע"פ נפרעין ממנו מפני שהוא כמזיל מידם ולא חיישין דילמא אזיל ומודה ואע"ג דהתם ספק והכא דלאיזו ואע"פ שמה שמוזכרין עמהם ש"ס וכוונתם לדבר אחר(מ"מ אין זה שם עבדות כוכבים גס דעתם לעושה שמים ואע"פ שמשתפין שם שמים ודבר אחר לא אשכחן דאסור לגרום לאחרים לשתף ולפני עור ליהא דגני נח לא חסההו על כך^ט :

מרקוליס

הכתובה בתורה מותר להזכיר שמה והא היכא כתיבא דכתיב^כ כרע כל קרם נבו ואי לא כתיבא לא מתיב רב משרשיא ^{כא} וראה אחת מרובה בשלש שהיא כמגדיון לשילה שהן שתי טבילות ושני ספוגין הרי זה זב גמור אמר רבינא גד נמי מכתב כתיב דכתיב^{כב} העורכים לגד שלחן^{כג} אמר רב נחמן וכל ליצנותא אסירא חוץ מליצנותא דעבודת כוכבים דשריא דכתיב כרע כל קרם נבו ^{כד} קרסו כרעו יחדו לא יכלו מלט משא ^{כה} וכתיב^{כו} דברו לעגלות בית און יגורו שכן שומרון כי אבל עליו עמו וכמריז עליו יגילו על כבודו כי גלה ממנו אל תקרי כבודו אלא כבירו אמר רבי יצחק מאי דכתיב^{כז} ועתה יוסיפו לחטא ויעשו להם מסכה מכספם כתבונם עציבים וגו' מאי כתבונם עציבים ^{כח} מלמד שכל אחד ואחד עשה דמות יראתו ומניחה בכיסו בשעה שזוכרה מוציאה מתוך חיקו ומחבקה ומגשקה מאי ^{כט} זובחי אדם עגלים ישקון א"ר יצחק דבי רבי אמי שהיו משרתי עבודת כוכבים נותנים עיניהם בבעלי ממון ומרעיבים אותן לחוץ כיון שראו אותן רצין אחריהן וממשמשין בהן אומרים לו עבודת כוכבים חפץ כך יבא ויזבח עצמו לו אמר רבא האי זובחי אדם עגלים ישקון עגלים ישקון לזבוח אדם מיבעי ליה אלא אמר רבא כל הזובח את בנו לעבודת כוכבים אמר לו דורון גדול הקריב לו יבא וישק לו אמר רב יהודה אמר רב ^{לא} ואנשי בבל עשו את סכות בנות ומאי ניהו תרנגולת ^{לב} ואנשי כות עשו את נרגל ומאי ניהו תרנגול ^{לג} ואנשי חמת עשו את אישימה ומאי ניהו ברחא קרחא ^{לד} והעוים עשו (את) ^{לה} נבחן ואת תרתן ומאי ניהו כלב וחמור ^{לו} והספרוים שורפים את בניהם (ואת בנותיהם) באש לאדרמלך וענמלך אלהי ספרוים ומאי ניהו הפרד והסום אדרמלך דאדר ליה למריה בטעינה וענמלך דעני ליה למריה בקרבא אף חזקיה מלך יהודה ביקש אביו לעשות לו כן אלא שסכתו אמו סלמגדרא אמר רב יהודה אמר רב יודעין היו ישראל בעבודת כוכבים שאין בה ממש ולא עבדו עבודת כוכבים אלא להתיר להם עריות בפרהסיא מתיב רב משרשיא ^{לז} כזכור בניהם מזבחותרם וגו' וא"ר אלעזר כאדם שיש לו געגועין על בנו בתר דאביקו ביה ת"ש ^{לח} ונתתי פגריכם על פגרי גלוליתכם ^{לט} אמר אליהו הצדיק היה מחזר על תפוחי רעב שבירושלים פעם אחת מצא תינוק שהיה תפוח ומוטל באשפה אמר לו מאיזה משפחה אתה אמר לו ממשפחה פלונית אני אמר לו כלום נשתיר מאותה משפחה אמר לו לאו חוץ ממני אמר לו אם אני מלמדך דבר שאתה חי בו אתה למד אמר לו הן אמר לו אמור בכל יום ^ל שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד אמר לו

לומר שאין לוקין עליו דברי רבי יהודה רבי יעקב אומר לא מן השם הוא זה אלא משום דהוה ליה לאו שאין בו מעשה ^{לא} וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו מכלל דרבי יהודה סבר לוקין עליו: הנודר בשמו והמקיים בשמו הרי זה בל"ת: הנודר בשמו והמקיים בשמו מנלך דתנאי ^{לב} וישם אלהים אחרים לא תזכירו בשלא יאמר אדם לחבירו שמור לי בצד עבודת כוכבים פלונית ^{לג} לא ישמע על פך שלא ידור בשמו ולא יקיים בשמו ולא יגרום לאחרים שיידרו בשמו ויקיימו בשמו דבר אחר לא ישמע על פך אזהרה למסית ולמדיח מסית בהדיא כתיב ביה ^{לד} וכל ישראל ישמעו ^{לה} ויראו וגו' אלא אזהרה למדיח ולא יגרום לאחרים שיידרו בשמו ושיקיימו בשמו מסייעא ליה לאבוח דשמואל דאמר אבוח דשמואל ^{לו} אסור לאדם ^{לז} שיעשה שותפות עם העובד כוכבים שמא יתחייב לו שבועה ונשבע בעבודת כוכבים שלו והתורה אמרה לא ישמע על פך כי אתא עולא בת בקלנבו אמר ליה רבא והיכא בת מר אמר ליה בקלנבו אמר ליה דהכתיב ושם אלהים אחרים לא תזכירו אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן ^{לח} כל עבודת כוכבים בל קרם נבו ואי לא כתיבא לא מתיב רב משרשיא ^{כא} וראה אחת מרובה בשלש שהיא כמגדיון לשילה שהן שתי טבילות ושני ספוגין הרי זה זב גמור אמר רבינא גד נמי מכתב כתיב דכתיב^{כב} העורכים לגד שלחן^{כג} אמר רב נחמן וכל ליצנותא אסירא חוץ מליצנותא דעבודת כוכבים דשריא דכתיב כרע כל קרם נבו ^{כד} קרסו כרעו יחדו לא יכלו מלט משא ^{כה} וכתיב^{כו} דברו לעגלות בית און יגורו שכן שומרון כי אבל עליו עמו וכמריז עליו יגילו על כבודו כי גלה ממנו אל תקרי כבודו אלא כבירו אמר רבי יצחק מאי דכתיב^{כז} ועתה יוסיפו לחטא ויעשו להם מסכה מכספם כתבונם עציבים וגו' מאי כתבונם עציבים ^{כח} מלמד שכל אחד ואחד עשה דמות יראתו ומניחה בכיסו בשעה שזוכרה מוציאה מתוך חיקו ומחבקה ומגשקה מאי ^{כט} זובחי אדם עגלים ישקון א"ר יצחק דבי רבי אמי שהיו משרתי עבודת כוכבים נותנים עיניהם בבעלי ממון ומרעיבים את העגלים ועושין דמות עציבים ומעמידין בצד אבוסייהן ומוציאין אותן לחוץ כיון שראו אותן רצין אחריהן וממשמשין בהן אומרים לו עבודת כוכבים חפץ כך יבא ויזבח עצמו לו אמר רבא האי זובחי אדם עגלים ישקון עגלים ישקון לזבוח אדם מיבעי ליה אלא אמר רבא כל הזובח את בנו לעבודת כוכבים אמר לו דורון גדול הקריב לו יבא וישק לו אמר רב יהודה אמר רב ^{לא} ואנשי בבל עשו את סכות בנות ומאי ניהו תרנגולת ^{לב} ואנשי כות עשו את נרגל ומאי ניהו תרנגול ^{לג} ואנשי חמת עשו את אישימה ומאי ניהו ברחא קרחא ^{לד} והעוים עשו (את) ^{לה} נבחן ואת תרתן ומאי ניהו כלב וחמור ^{לו} והספרוים שורפים את בניהם (ואת בנותיהם) באש לאדרמלך וענמלך אלהי ספרוים ומאי ניהו הפרד והסום אדרמלך דאדר ליה למריה בטעינה וענמלך דעני ליה למריה בקרבא אף חזקיה מלך יהודה ביקש אביו לעשות לו כן אלא שסכתו אמו סלמגדרא אמר רב יהודה אמר רב יודעין היו ישראל בעבודת כוכבים שאין בה ממש ולא עבדו עבודת כוכבים אלא להתיר להם עריות בפרהסיא מתיב רב משרשיא ^{לז} כזכור בניהם מזבחותרם וגו' וא"ר אלעזר כאדם שיש לו געגועין על בנו בתר דאביקו ביה ת"ש ^{לח} ונתתי פגריכם על פגרי גלוליתכם ^{לט} אמר אליהו הצדיק היה מחזר על תפוחי רעב שבירושלים פעם אחת מצא תינוק שהיה תפוח ומוטל באשפה אמר לו מאיזה משפחה אתה אמר לו ממשפחה פלונית אני אמר לו כלום נשתיר מאותה משפחה אמר לו לאו חוץ ממני אמר לו אם אני מלמדך דבר שאתה חי בו אתה למד אמר לו הן אמר לו אמור בכל יום ^ל שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד אמר לו

זכירת מוצותם ואשריהם:
כסר דאזיקו **ציו**.
אחר שנתקשרו צה מעמלן תקפה חצינת

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

לומר שאין לוקין עליו.
דמשמע שזה עונשו של לאו שאם הותרו ישרפנו ויפטר:
לא מן השם הוא זה.
כלומר טעם זה אינו מן העיקר:
שמור לי.
המתן:
לא יגרום לאחרים.
לעובדי כוכבים:
וכל ישראל ישמעו ויראו.
ולא יוסיפו לעשות עוד כדבר הרע הזה בקרבך:
צם בקלנבו.
לן בצאורה עיר והיא נקראת על שם עבדות כוכבים שבה:
ראה אחם מרובש כשגש.
זב שראה ראייה ארוכה שהוא שופע כג' ראיות שנעשה בהן זב גמור שהוא כמגדיון לשילה כשיעור מהלך מאותה עבדות כוכבים ששמה גדיון עד שילה שהן שתי טבילות ושני ספוגין שכן נתנו חכמים שיעור בין ראה לראה כדי לטבול ולהסתפג בצלוטות דהיינו בין ראה ראשונה לשניה טבילה וספוג וכן בין שניה לשלישית:
קרם.
נתר.
כלומר כרע על צרכיו ונתרד דהיינו ליצנותא דאישתעי ציה קרא לא יוכלו מלט משא הרעי שננקדיהם לא יוכלו לטבול ונתרד:
לעגלות צים און.
על עגלים שצבית אל:
יגורו שכן שומרון.
דלאגו שוכני שומרון:
כי אזל עליו עמו.
שיטלס סמחריב וילן לו:
וכמריז.
שהיו נושאין אותו:
עליו יגילו.
ששמחים על כוזה משא שגלה מהם:
אלף כבירו.
משא עגבותיו וריעי שבהן.
ואע"ג דלאו

צעלי חיים ניהו ואין להם ריעי משתעי צהו קרא ל' גנאי:
מרעיציס אס העגלים.
צעלי חיים שהיו עובדין אותן והיו מרעיצינ אותן ועושין דמות עצביהם של צעלי ממון כלומר דמות דיוקנס ומעמידין אותן צדד אצוסייהן של עגלים ומחמתם שהיו רואין את הדמות תמיד היו מכירין אותן ורואין אחריהם וממשמשין בהן כלומר האכילנו ואומרינן להם הכומררים עבדות כוכבים חפץ כך וכו':
זובחי אדם.
משמע אותן שזבחו האדם:
עגלים ישקון.
לאחר מכלן לעגלים ישקון:
ישקון לזבח אדם מצעי ליה.
להם הם הכומררים אומרים עגלים הללו נושקין אתכם לזבח עזמכם להם:
ואנשי צנל עשו אס סכות צנות.
פסוק א' צס' מלכים בלכות אומות שהוסיב סמחריב צשומרון וצעריה ועשו להם עבדות כוכבים:
סרנגולת.
לדמות תרנגולת היו עובדין וצלשונס קורין לתרנגולת סוכות צנות:
צרחא קרחא.
עו.
צרחא קרוי כל זאן והעו קרי ליה קרחא ע"ש שאין לו זמר כל כך:
נבחן.
כלצ נוצח:
דאדר ליה למריז.
מהדר את דלוגיו ומכבדו שמשליך עליו משאו שהיה לרץ לטעון על זאורו.
אדר מלך מהדר את מלכו כלומר את דלוגיו:
לעשות לו כן.
לשורפו צאש כמו הספרוים:
סלמגדרא.
חיה קטנה שיוזאה מתנור שהאש צוערת צו שצע שנים והסך מדמה אין האור שולט צו ובאחז מצינו כתוצ (מ"ב נח) גס את צנו העציר צאש ולא מצינו לו צן אלא חזקיהו:
אלא להסיר להם עריות צפרהסיא.
שהיה ירכן תקפן על עריות אמרו נפרוק כל עול מורה מעלינו ואל ^א יוכיחונו על העריות אבל על עבדות כוכבים לא תקפן ירכן:
כוזור צניהס מוצחוסס.
משמע שהיו להם געגועין עליהם כלדס שס לו געגועין על צנו ובזכור נאחז והכי משמע כזכור צניהס דומה להם עליהן:
תפוחי רעצ.
כמו נפוחי:

הס

מסורת הש"ס

א) [מוספ' ע"ז פ"ו ה"ה], ב) בקרא ויראון, ג) כסרות ב:, ד) ציון פ"א מ"ה, ה) מגילה כה:, ו) [נצמגילה כה: לתא וכתיב דברו אלף הכי איתא רבי ינאי אמר מהכא לעגלות בית און וכו' וכן איתא בילקוט וכו"א בשאלותהו על נכון וכז"ל, ו) [שבת פג:], ח) בקרא כמיו נבחו וכן הגיה הגאון יעב"ץ וז"ל, ט) [ז"ל אמרו], י) פ"א יזכחו אותנו, יא) כס' לישן, יב) [ועי' מוס' מגילה כח. ד"ה מימי ומוס' כסרות ב: ד"ה אסור],

מוסף רש"י

לומר שאין לוקין עליו.
שניתן לעשה הוא, שטמא דצא הכסו הא לאו הכי לךי המומיז, ואע"ג דאין צו מעשה (ב"מ צא), לא מן השם הוא זה.
אין טעם אז עיקר דלאו שניתק לעשה וכן לוקין עליו, אלא מפני מה המומיז אינו לוקא לפי שהוא לאו שאין צו מעשה (מכות ד: ובער"ז שבוועת ג:) דהוה ליה לאו שאין בו מעשה.
ישב לו ולא אכל עלא תעשה שותפות עם נכרי ושעב לך צעיי על, מנאלת שאתה גורס שזכר על ידך (שמות כג יא).
לעגלות בית און.
לקול השמעה הנאה על עגלות בית און, יגורו שכיניהם ששומרון, כי אבל עליו.
על העגל, ובמריז עליו יגילו.
אשר היו רגילין לשמות עליו, עתה יתאבלו על כבודו כי גלה ממנו (מגילה כה:).
אלא כבירו.
כוד משאו של רעי שהיה צו וכוזה עגבותיו ודומה לו כספרי יעניה (נח) לא יכלו מלט משא וגו' הוא משא של רעי, וכוותו מפרשין וכמריז עליו יגילו ממש, לשון שמחה, שהקל משאו שלהן, אבל אין לפרש כן שהעגל כולו גלה כחמה, שנטלו סמחריב (שם), יבא וישק לו.
מי שזוכה צנו לעשרים כלאי הוא להיות נושא העגל שהרי דורון מצבי הקריב לו (חושע יג ב:).